

EZOP II:

lecznictwo psychiatryczne w opinii publicznej

Jacek Wciórka

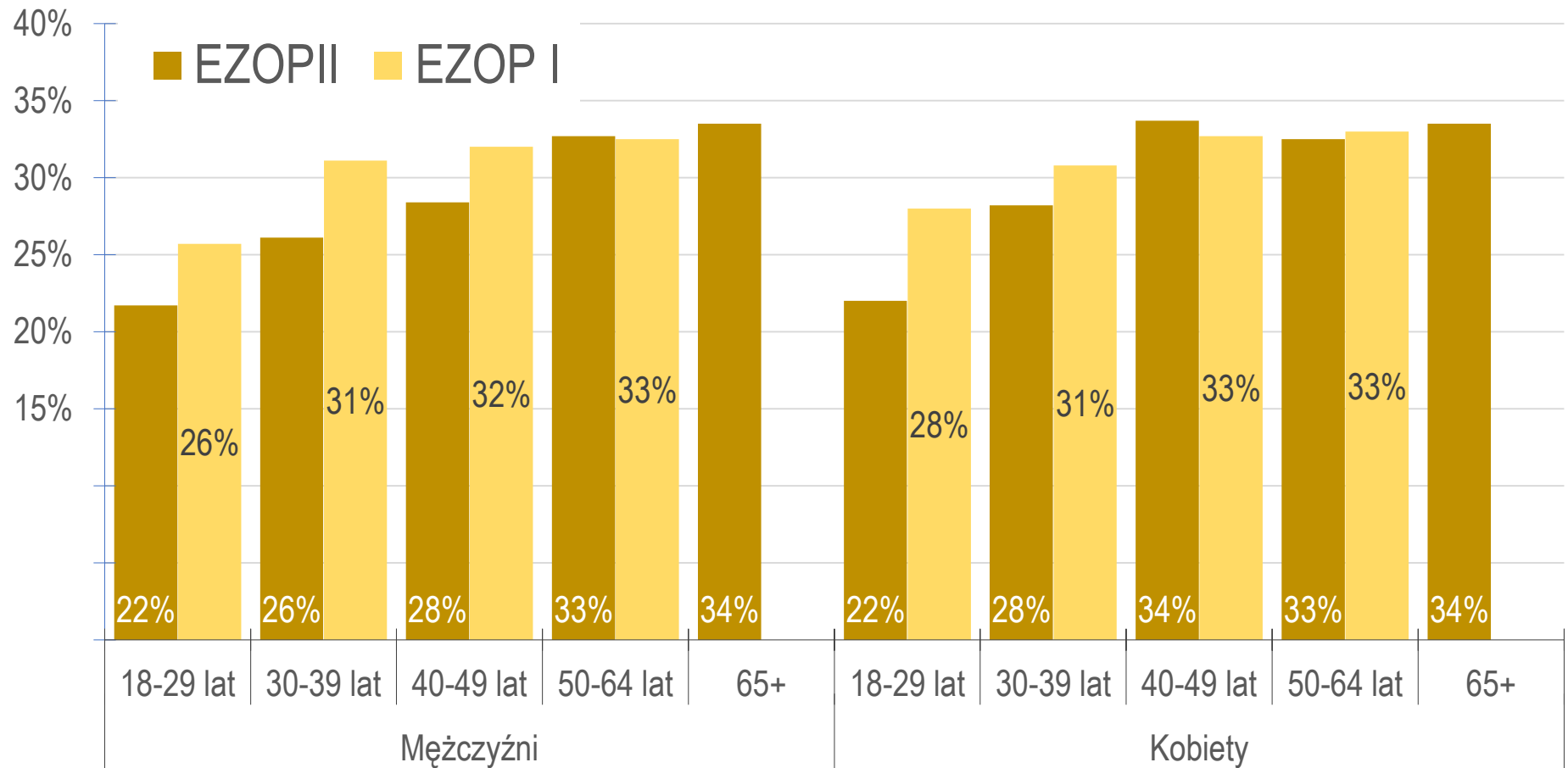
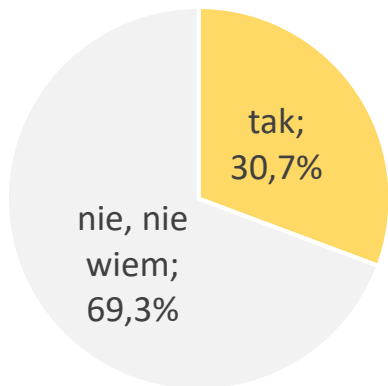
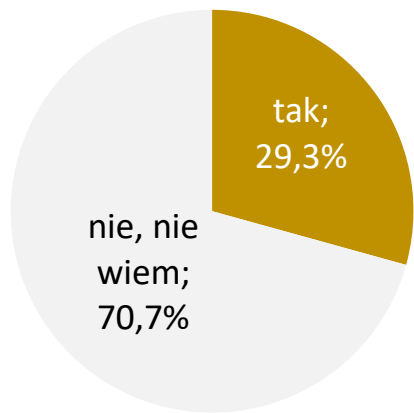
Instytut Psychiatrii i Neurologii

Konferencja podsumowująca projekt EZOP II. Warszawa, 15-16 listopada 2021

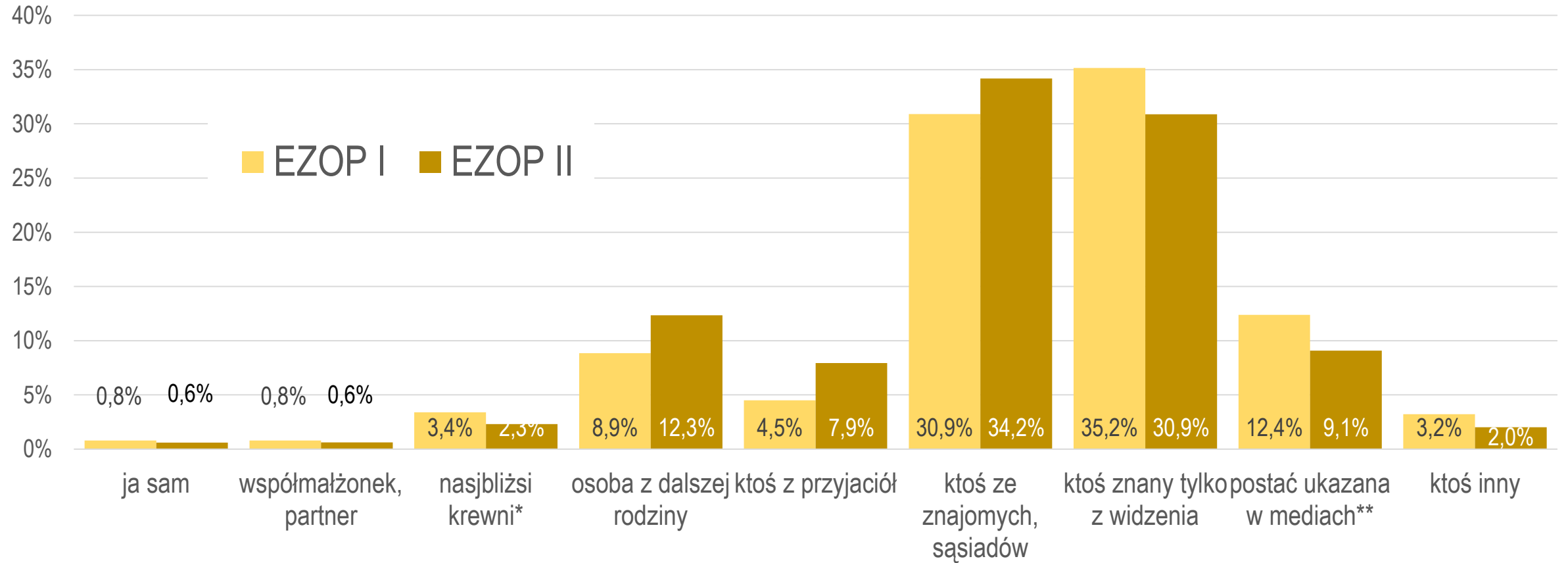

... wobec osób
chorujących psychicznie

Czy zetknęła/zetknął się Pani/Pan kiedyś z osobą chorą psychicznie?

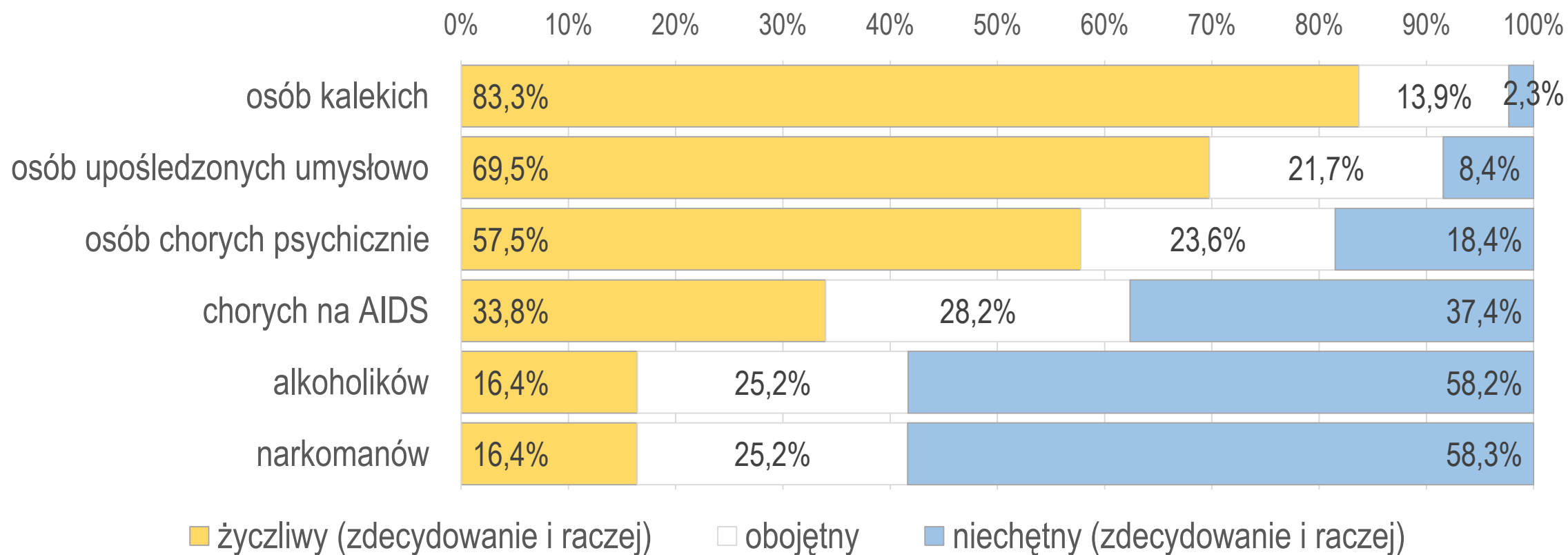

Kto to był?

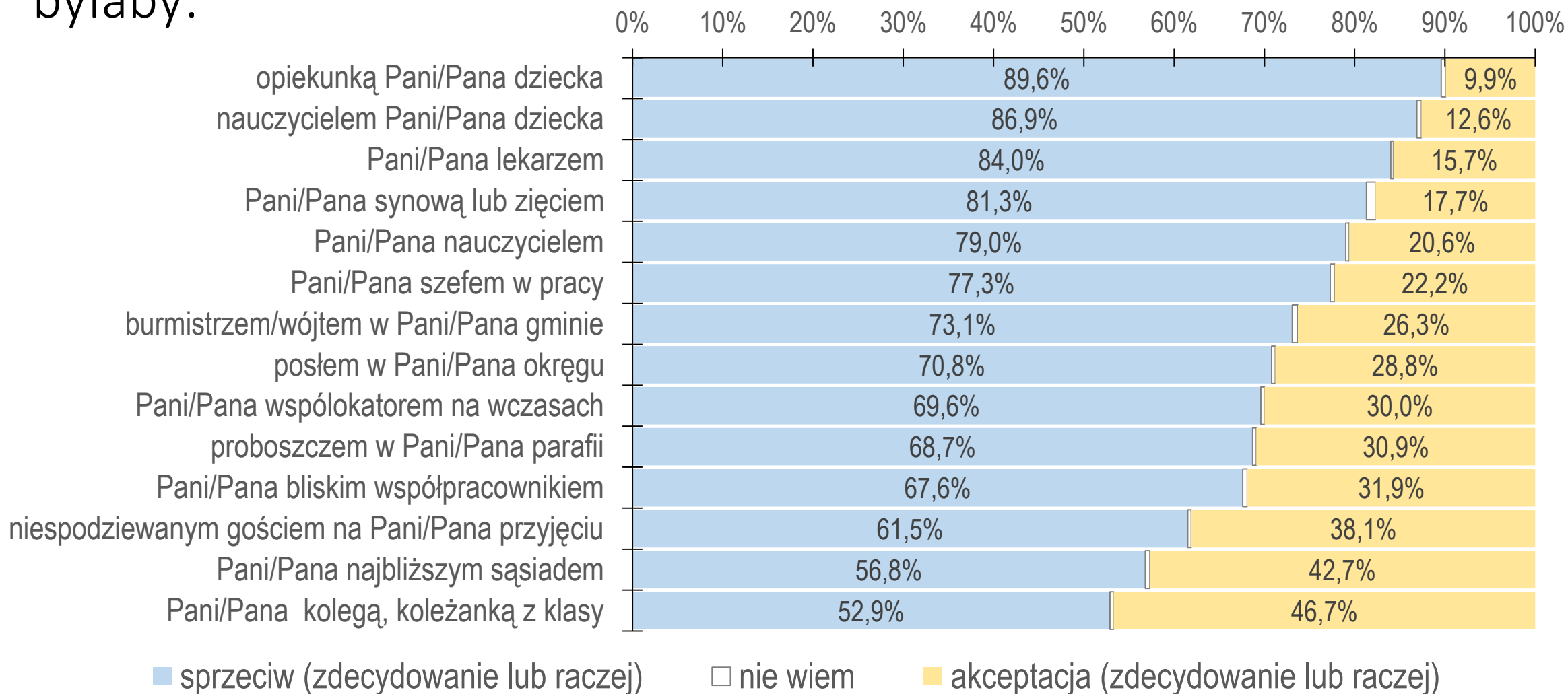

pominięto odpowiedzi: „nie wiem”; * dzieci, rodzeństwo, rodzice; ** „w filmie, tv, radio, książkach, czasopiśmie”.

Ludzie bardzo różnie odnoszą się do osób kalekich, upośledzonych umysłowo, chorych psychicznie, narkomanów, alkoholików, chorych na AIDS. Jaki jest Pani/Pana stosunek do :

Jaka byłaby Pani/Pana reakcja, gdyby okazało się, że osoba, która chorowała psychicznie i leczyła się w szpitalu psychiatrycznym byłaby:

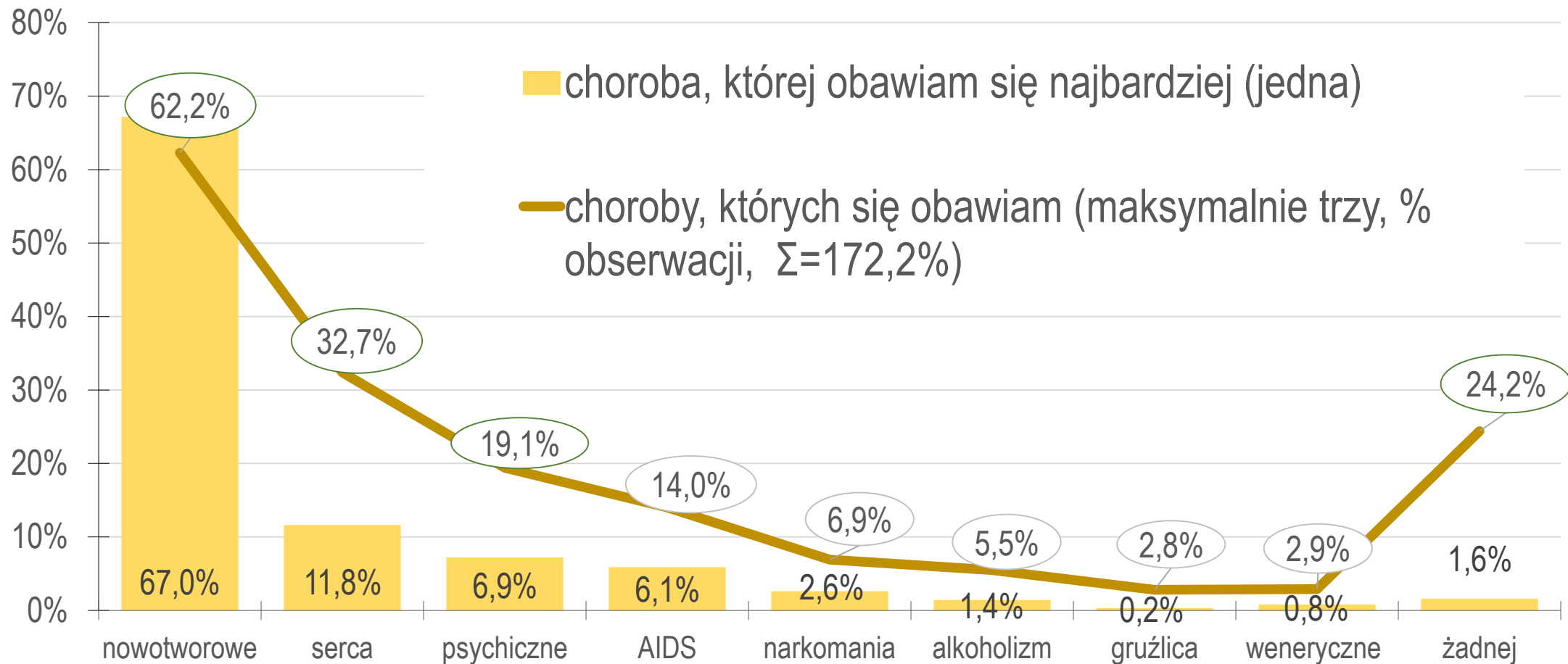

- Wydaje się, że postawy wobec osób chorujących psychicznie obciążone są w znacznym stopniu niezrozumieniem i dystansem.
- Ich publiczny wizerunek w niewielkim stopniu kształtuje się pod wpływem realnych doświadczeń. Większą rolę odgrywają zastane i upowszechniane społeczne stereotypy.
- Niemal co piąta osoba deklaruje niechęć do osób chorujących, a poziom sprzeciwu wobec pełnienia przez nich ról społecznych wymagających zaufania ma znaczny zasięg i siłę.
- Z badań na reprezentatywnych próbach dorosłej ludności Polski podjętych w ostatnich trzech dekadach nie wynika, by te wskaźniki stygmatyzacji malały. W kolejnym badaniu EZOP restrykcyjność postaw raczej wzrasta.

... wobec chorób psychicznych

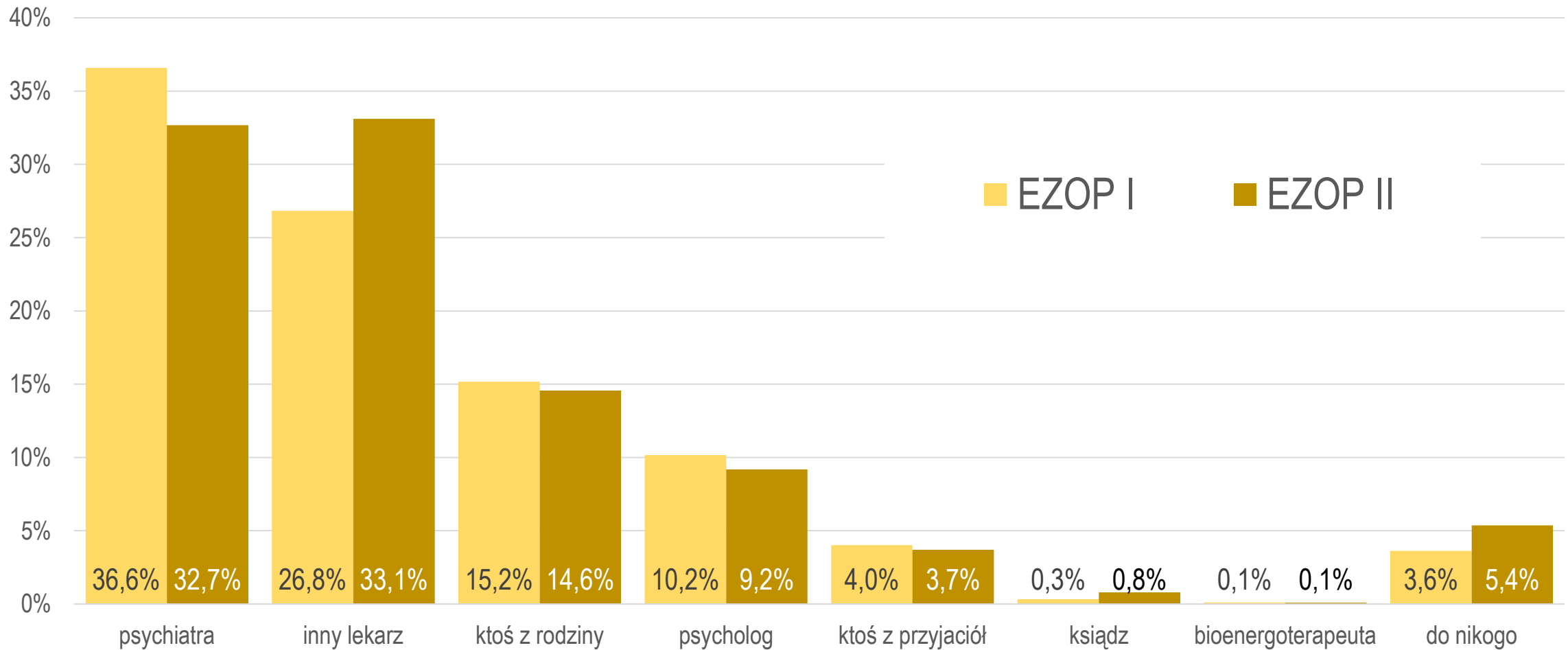
Pewne choroby wywołują u ludzi szczególny niepokój, lęk. Których z tych chorób obawia się Pani/Pan najbardziej?

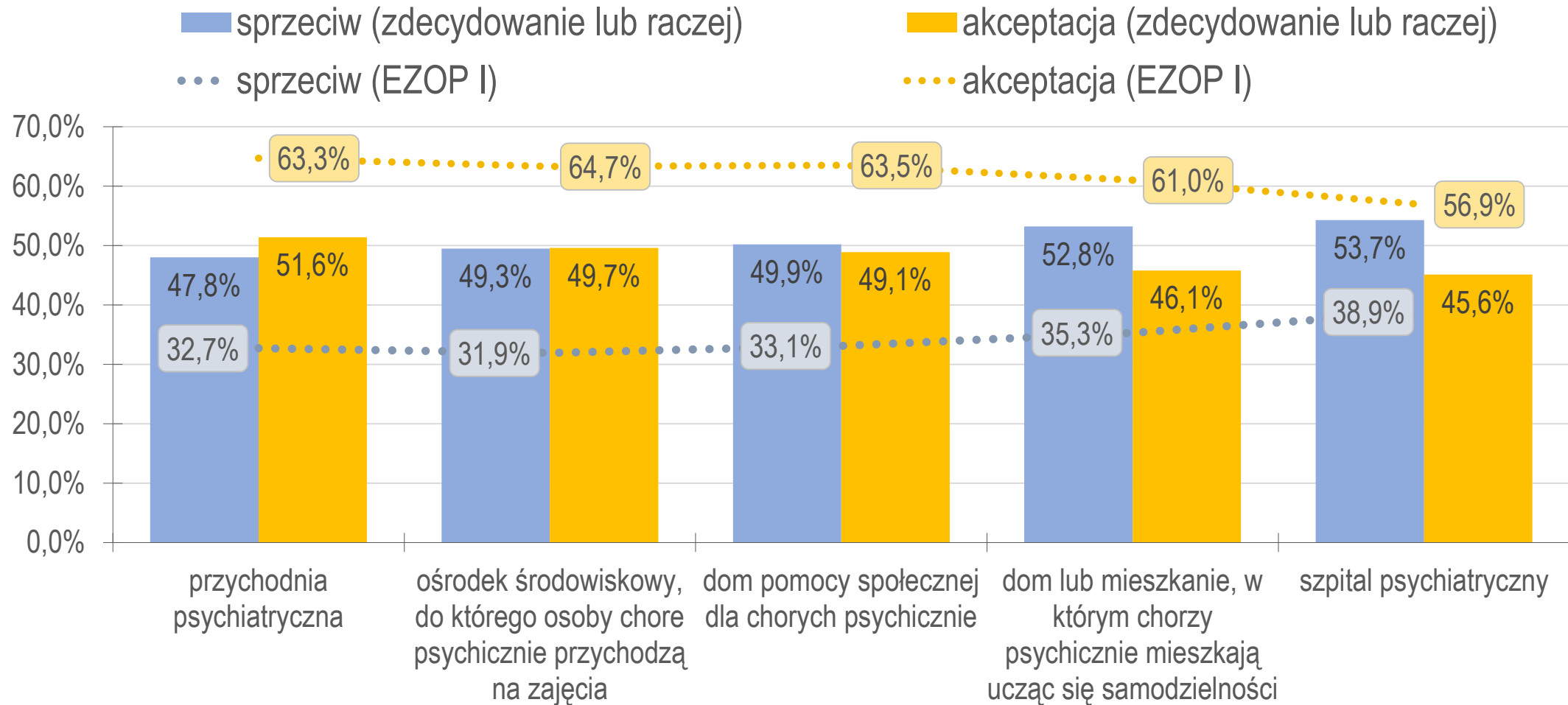
- W zależności od sposobu zadawania pytania, choroby psychiczne wskazywane są przez ok. 7–20% populacji dorosłych mieszkańców Polski jako budzące największe obawy.
- W szeregu chorób budzących najpoważniejsze obawy zdrowotne choroby psychiczne zajmują miejsce pomiędzy chorobami bezpośrednio zagrażającymi życiu (nowotworowymi, układu krążenia), a chorobami uważanymi za stygmatyzujące (AIDS, uzależnienia, niektóre choroby zakaźne), wśród których budzą największe obawy.
- W obu badaniach EZOP zarówno częstość, jak i miejsce w takim rankingu, pozostają względnie stałe.

... wobec instytucji opieki
psychiatrycznej

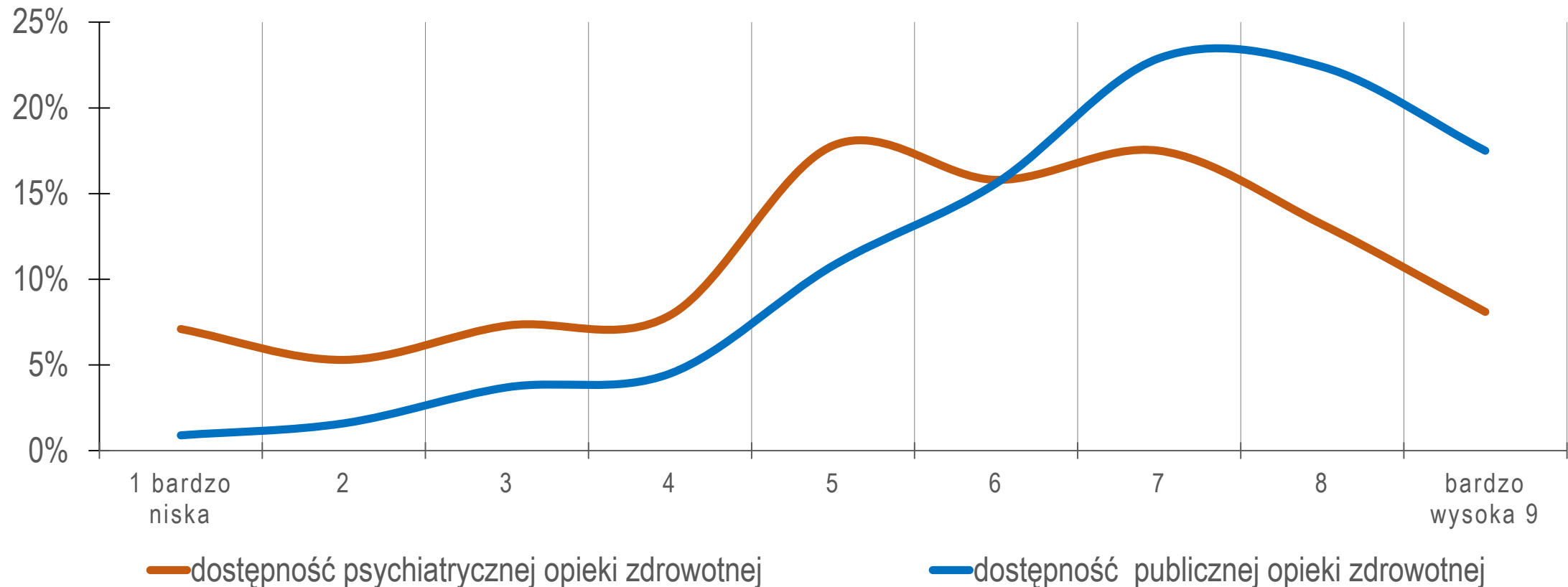
Do kogo zwrócił/aby się Pan/Pani w pierwszej kolejności po radę i pomoc, gdyby bliska Panu/Pani osoba miała problemy psychiczne?

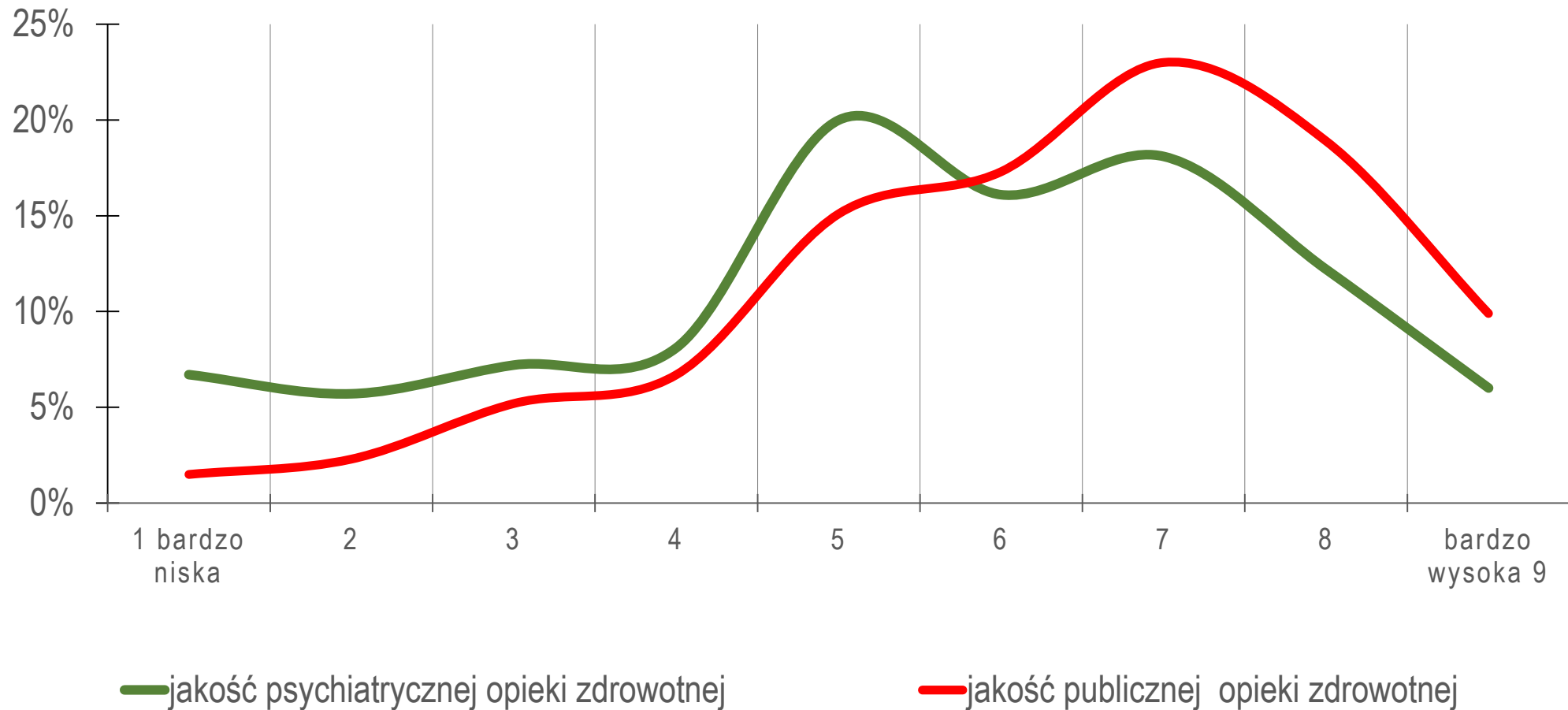
Jaka byłaby Pani/Pana reakcja, gdyby okazało się, że w Pani/
/Pana sąsiedztwie planuje się uruchomienie lub budowę
następujących placówek dla osób psychicznie chorych:

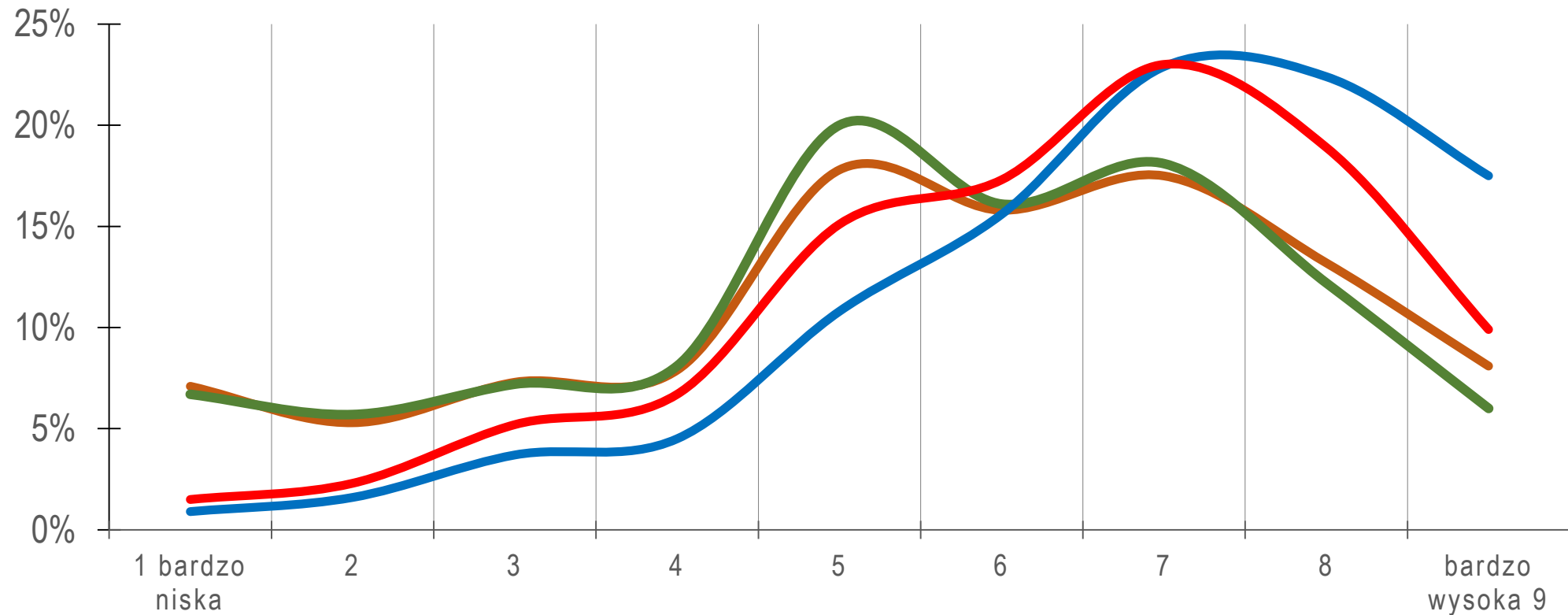
Jak ocenia Pani/Pan **dostępność publicznej służby zdrowia** dla ludzi z Pani/Pana gminy? ... **dostępność opieki psychiatrycznej** dla ludzi z Pani/Pana gminy? (skala: 1-9)

Jak ocenia Pani/Pan **jakość publicznej służby zdrowia** dla ludzi z Pani/Pana gminy? ... **jakość opieki psychiatrycznej** dla ludzi z Pani/Pana gminy? (skala: 1-9)

Ocena dostępności i jakości psychiatrycznej oraz publicznej opieki zdrowotnej (skala: 1-9)

— dostępność psychiatrycznej opieki zdrowotnej

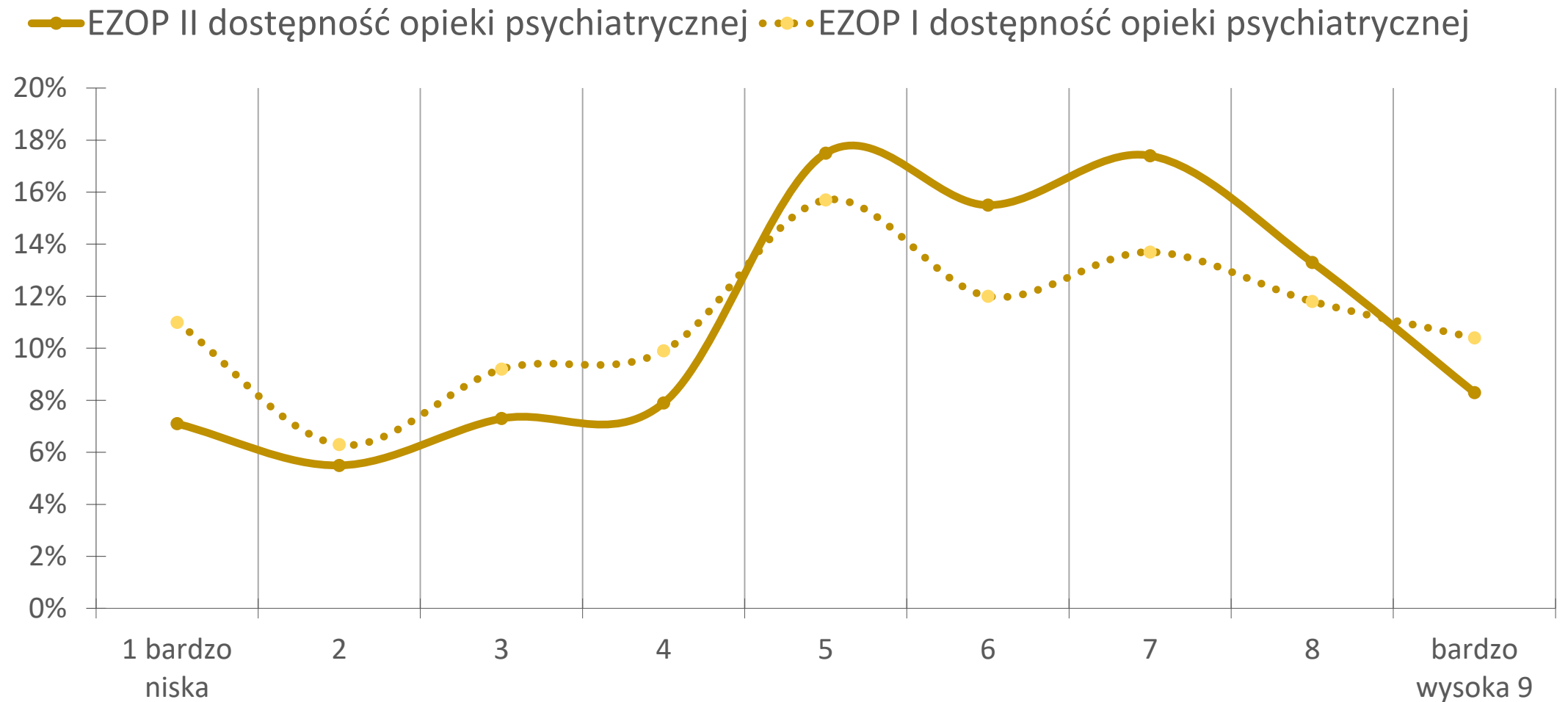
— jakość psychiatrycznej opieki zdrowotnej

— dostępność publicznej opieki zdrowotnej

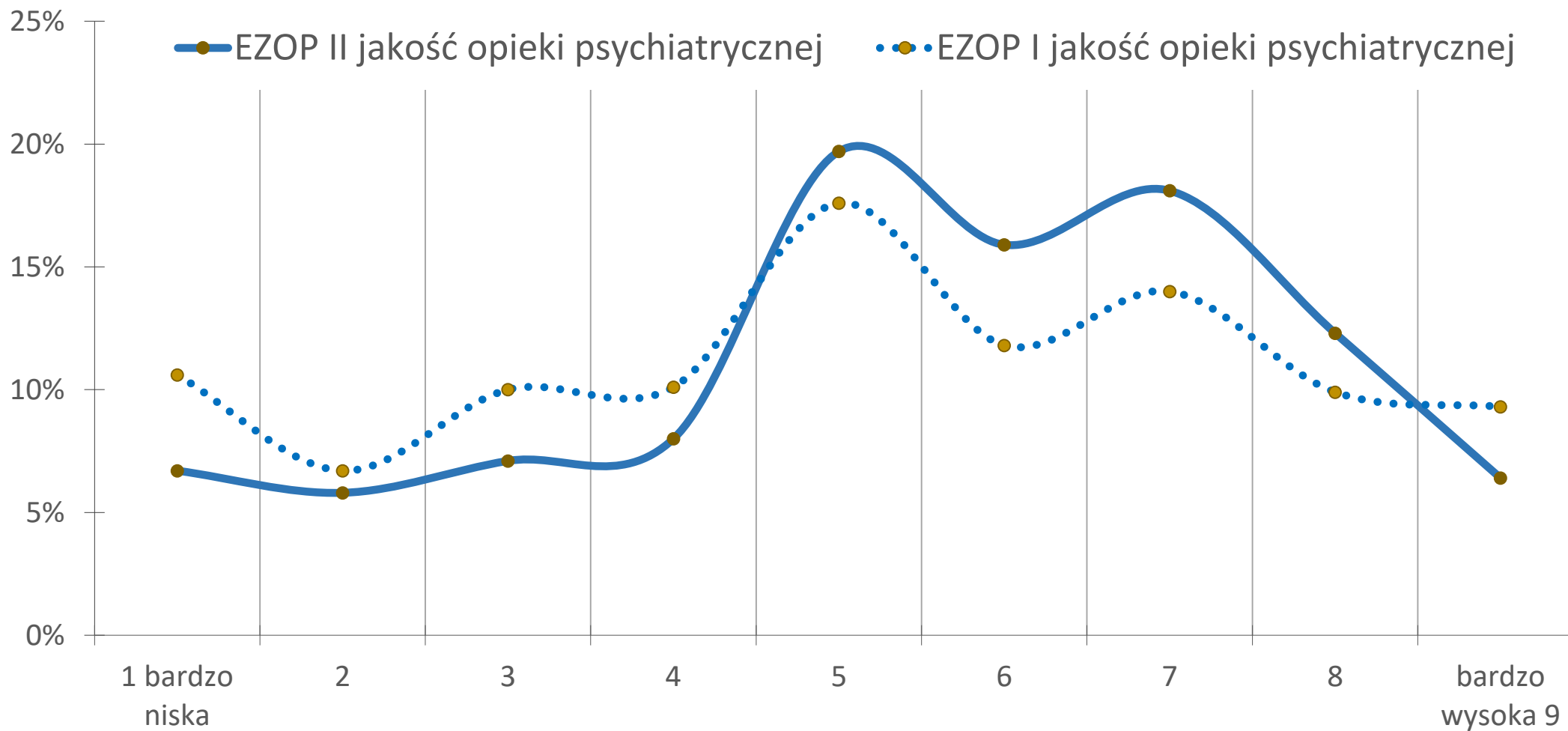
— jakość publicznej opieki zdrowotnej

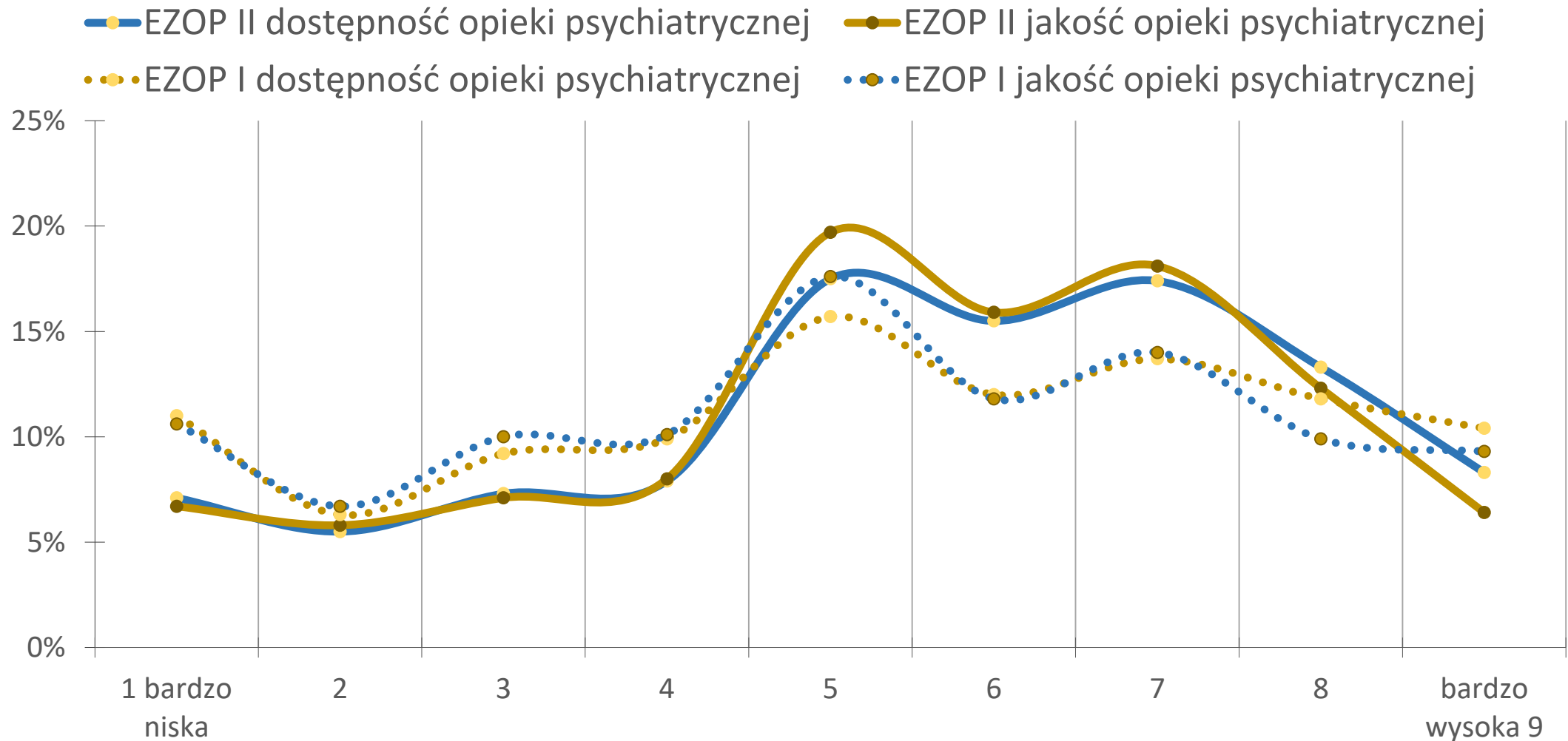
Ocena dostępności psychiatrycznej opieki zdrowotnej - porównanie EZOP I i EZOP II (skala 1-9)

Ocena jakości psychiatrycznej opieki zdrowotnej - porównanie EZOP I i EZOP II (skala 1-9)

Ocena dostępności i jakości publicznej i psychiatrycznej opieki zdrowotnej - porównanie EZOP I i EZOP II (skala 1-9)

- Adresatem potrzeb zdrowotnych w zakresie zdrowia psychicznego pozostają głównie lekarze (tylko w połowie psychiatrzy), jednak prawdopodobnie potrzeby te mogłyby być adresowane bardziej różnorodnie, gdyby systemy pomocy umożliwiały taką ewolucję.
- Sąsiedztwo ośrodków psychiatrycznych wzbudza dość ambiwalentne odczucia, a udział sprzeciwu wobec nich nie maleje. Nutę optymizmu wprowadza zróżnicowanie niechęci – mniejszej wobec instytucji środowiskowych niż szpitalnych. Różnice są jednak niewielkie, a ich trwałość wymaga dalszej obserwacji.
- Na tle całej publicznej opieki zdrowotnej, oceny dostępności i jakości opieki psychiatrycznej wypadają słabiej, choć wyniki EZOP II sugerują korzystną zmianę. Nie można wykluczyć, że jest to zapowiedź ewolucji zainicjowanej działaniami reformującymi według propozycji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Uwagi końcowe

- Niedostatek wiedzy i realnych doświadczeń na temat zdrowia i zaburzeń psychicznych wydaje się nadal istotnym problemem oddziałującym w dziedzinie ochrony zdrowia psychicznego.
- Sztywne i niechętnie stereotypy mogą nadal orientować postawy wobec osób chorujących psychicznie, jak również wobec zaburzeń psychicznych i instytucji opieki psychiatrycznej.
- W znacznej części populacji może to sprzyjać dystansowaniu się wobec potrzebujących pomocy, a w konsekwencji ich naznaczaniu i wykluczaniu, natomiast u nich samych – nieracjonalnemu odraczaniu lub porzucaniu dostępnej pomocy. Mogą też opóźniać lub blokować próby wdrażania korzystniejszych rozwiązań instytucjonalnych.
- Stawia to przed jednostkami, grupami i państwem wiele – w najlepszym tego słowa znaczeniu – politycznych wyzwań. Powinno również skłaniać do refleksji nad właściwym wyborem akceptowalnych wartości, racjonalnej wiedzy i żywego doświadczenia, które będą pomocne w przełamywaniu kryzysów zdrowia psychicznego.